

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravištvost sta v Alojznicí.

Nekoliko v orgljanji.*)

Med vsem glasbenem orodjem so edino orglje to veliko prednost in pravico zadobile, da smejo pri božji službi same peti, ko nasprot drugo glasbeno orodje ne sme drugače delovati, nego pri spremljevanji pevcev. Radi obsega, različnosti ter vezave glasov, pred vsim pa radi neke mirne vzvišenosti ter dostojnosti se ne dajo orglje nikakor nadomestiti. Celó najizverstnejši harmonij ne more v kaki večji cerkvi male pa dobre orglje nadomestiti; kajti harmonij se prepraznoglasno in preslabo sliši ter more le v malih cerkvicah ali kapelicah zadostovati. Res je, da se pogreša pri orgljah ona priprava, vsled katere bi se dalo čedalje glasneje potem pa zopet pojemaje, sedaj tiho in milo potem pa zopet glasno in resno igrati, kakor se da to pri piščalih, goslih, na glasoviru ali tudi na harmoniji doseči, ker le tako je mogoče lepo igrati — a ravno ona pomanjkljivost (in v resnici se to pogreša, sosebnó pri spremljevanji petja) daje orgljam neko mirnost, objektivnost, ter brezstrastnost, ki jih za cerkev tolikanj priporoča. Ko nasproti glasbo z drugimi instrumenti sv. cerkev zelo omejuje**) daje orgljanju v liturgičnih knjigah neko posebno pravico in prednost. — (Pr. Cærem. Ep. I. I. c. 28 in mnoga cerkvena določila gledé orgljanja.)

Dobro bi bilo morebiti tu nekoliko omeniti o orgljah, o njih sostavi, o načertu, stroških, kako naj se poskusijo, kako popravijo i. t. d. Toda namen tega sastavka mi tega ne dopušča. Opozorujem pač bralce v tem obziru na jako ceno knjižico od B. Mettenleiterja: „Die Behandlung der Orgel, Regensburg, Pustet.“ —

Noben instrument ne prizadeva tolikanj truda, ne zahteva toliko vaje celo pri nadarjenih, nego orglje. Kdor se jih ni mnogo in temeljito učil, ostane škripač. Obžalovati je, da se dandanašnji na učiteljskih pripravnicah nevednost v cerkveni glasbi zelo pospešuje, deloma, ker so učenci z drugimi predmeti preobloženi, deloma pa tudi, ker se v ta namen le malo ali nič ne stori, in tako kmalo še slabih organistov ne bomo dobivali od te strani, če bode tako

*) Po knjigi „Zwei wichtige Fragen der kirchenmusikalischen Reform“ (Regensburg, Pustet), katero je spisal A. D. Schenk, predsednik Cec. društva Tridentinske škofije in jo priporočamo bralcem našega lista, da si jo umislijo. Vred.

**) Conc. Mediol. naravnost zahteva: Organó tantum in ecclesia locus sit; tibia, cornua et reliqua musicæ instrumenta excludantur.

naprej šlo. Slavni učitelji in virtuozi terdijo, da se mora skozi 6—8 let vsak dan po 4 ali 6 ur vaditi, kdor hoče na gosli dobro igrati, — koliko časa, koliko vaje potrebuje še le orgljavaec, ki ima mnogo težjo nalogo?

Napačno je, da se učenci s početka večidel le na glasoviru vadijo. Vsakako se morajo kmalu na orgljah ali harmoniji vaditi, da se privadijo mirno ter vezano igrati, na kar jih seosebno mnogo premalo pazi, kajti na orglje igrati je vse kaj drugega, kakor na glasovir.*) Mnogo važnejši pa je še vsebina tega, kar se igra. Pač revček oni učenec, ki se ni že od prvega začetka za orglje izobraževal, ampak edino le na glasoviru igral male poskočnice, popotnice, mazurke i. dr.! Orgljarski učenec mora koj po prvih pojmih neprenehoma škale igrati, razun tega pa tudi z malimi odstavki v vezanem sloku pričeti; skuša naj koj iz početka to, kar igra, v posamezne dele razdeliti ter določiti, iz katerih akordov ali trizvokov je stavek zložen; dalje mora vse naloge iz harmonije pismeno izdelovati ter se v transponiranji in sostavljanji uriti. „Zelo je priporočati, pravi Kothe, orgljarske učence zgodaj na to napeljevati, da se kratkih izglednih odstavkov na pamet učijo, kajti musikalichen spomin se mora, kakor vsaka druga duševna zmožnost z vedno vajo bistrirati ter krepiti. Orgljarski učenec se mora neprenehoma pečati z preludijami, sostavki za orglje seosebno v starih cerkvenih tonih. Tako pridemo tedaj do glavne naloge ali dolžnosti kerščanskega orgljavaec, — on mora znati preludirati. — Sv. cerkev tudi odobruje, da celo ukazuje, da naj se gotovi prenehljeji pri cerkvenih opraviilih primerno z orgljanjem izpolnujejo, Vendar pa se ta igra ne prepušča samovolji orgljavaecvi — ampak on mora tako igrati, da se igra z umom in počutki, s pomenom in delom svetega opravila strinja. On si mora prizadevati žalovanje, resnost ter ponižno počeščenje primerno izražati, mora pa tudi radost in veselje kazati v bolj živi, slovesni igri, toda vedno mora biti igra dostojna, ne otročja, ne prezvita pa tudi ne prederzna. On ne sme dolgosti in kratkosti igri določevati, ampak sedaj mora počasno sedaj hitreje igrati, kakor namreč liturgija pri altarji zahteva; mora pa paziti, da na konci stavka ali misli, ki jo je izrazil na nagloma ne preneha ali da, kar je že morebiti enkrat, dvakrat igral, ne skuša še dalje igrati, kajti tako bi lahko blagočutje žalil.

Tako postane tedaj orgljavaec pesnik, skladatelj. In sicer ima on najtežje pesništvo — improvisatio; kajti on mora brez pripravljanja, brez premisleka zlagati. Kako malo jih je, ki bi se upali brez priprave redno in jedernato govoriti. Kako slabe so večidel pridige brez prave priprave? Je-li preludiranje, bodisi že kakoršnokoli hoče, morebiti ložje? Je mar mogoče, da bi brez vse priprave oni nepretergano govorili, ki še enega razumljivega, pravega stavka ne zna narediti? Potem tudi ni mogoče, da bi orgljavaec kar na enkrat globokomiselna medigra pod perste šinila, ki morebiti še štiri takte obsegajoče kandidate ne zna zapisati. Radi tega se tudi sliši tolikanj nespametnega dabljanja in igranja, ki je popolnoma prazno, nemelodično, puhlo ter abotno, kakor blebetanje starih bab.

(Konec prih.)

*) Pogosto nahajamo orgljavaec, ki se tast tako dotikajo, kakor bi bile razbeljeno železo; drugi zopet s tako serditostjo po tastah tolčejo, kakor bi res mislili, da je glas tem močnejši, glasnejši, čem bolj po tastah tolčejo, kakor tudi otroci v šoli tem bolj vpijejo, čem bolj jih tepeš. —

Govor preč. p. Hugolina Sattner-ja pri III. občnem zboru Cecil. društva 7. avg. t. l.

(Konec.)

Gospoda moja! Le tista liturgija pa je v resnici dobra in lepa, ki bistvo, kateremu služi, prav zvesto in živo izrazuje. Ne stori li tega naša liturgija? Nikdo še ni in ne bo boljšega iznašel. Napačno bi bilo, kakor v verskih rečeh, tako tudi v liturgiji slediti privatnemu menenju. Le Cerkev sama, katero sveti Duh razsvetljuje, ima pravico vstvariti podobo ali način molitve, način spokornjenja; ona po svojem žaluje, po svojem se veseli božjih skrivnosti. Akoravno pa je liturgija tolikanj vzvišena po svojem ustanovitelji, visoka po svojem namenu, namreč: vzbujati in oživljati sv. vero, zdi se mi vendar, da jo še premalo cenimo. Pravijo sicer, da žlahtnuje serce, ali ona tudi mogočno vpliva na človeško nravnost; zakaj, ko bi človek nič več ne ločil delavnega dné od praznika, ko bi se ne vdeleževal praznične službe božje, ko bi človek le navezan bil na svojo delavnico in bi ne slišal več veličastnega kora v cerkvi in mili don zvonov, ko bi ne gledal več lepih obredov, ornatov in slik nebeskih svetnikov: o tedaj bi tudi njegov čut, njegovo mišljenje in življenje vsakdanje postalo in se pohlapčilo; nič več ne bi prejemal vtisov, kateri v njem budé pohlevnost, ponižnost in radovoljno vdanost. — Kristus je tedaj liturgijo postavil, da nas k veri dovede, kakor je ona sama iz vere izšla.

Liturgija je pa le takrat lepa in vzvišena, ako se strogo, natanjčno in nepokvarjeno izpolnjuje. Da pa liturgija ostane nepokvarjena, imenoval je papež Sikst V. (1585—90) odsek kardinalov, tako zvano „Congregatio rituum“, ki ima v vsih liturgičnih vprašanjih tako oblast in veljavo, kakor papež sami. Razen relikvij si sv. Oče v tej zadevi niso nič prideržali. Tej kongregaciji, ki v imenu in pooblastilu rimskega papeža deluje in določuje, imajo brez izjeme podvreči se tudi najviksi duhovni pastirji, da se doseže, kar piše papež Klemen VIII. v predgovoru misala: „Gotovo se spodobi, da mi, ki smo vsi eden v enem telesu, namreč v sv. Cerkvi, in ki imamo delež na enem telesu Jezusa Kristusa, da imamo tudi en način službe božje in enake obrede“. Tudi papež Urban VIII. zapoveduje, da se imajo dekreta te kongregacije, ab omnibus et ubique (povsod in od vsih) spolnovati.

Gospoda moja! Ako sem doslej le o liturgiji govoril, zgodilo se je to, ker je liturgija s cerkveno glasbo v najtesnejši zvezi; ker je cerkveno petje, djal bi, člen liturgične verige. Ni je liturgije brez petja. Oba sta si v taki zvezi, kakor telo in duša. V obredih nam vera govori kot v svojem telesu, v petji nam govori kot v duši. — Kamor se je sveta vera razširila, tje jo je spremljevala rimska liturgija, in ž njo so šli učeniški cerkvenega petja. Tako n. pr., ko je papež Gregor I. (595) poslal opata Avgušтина s 40 spremljevalci na Angleško, bili so med njimi ali ž njimi tudi učeniški cerkvenega petja. Zgodovina nam pové, ko je isti Avguštin, tadaj že škof Kanterburski, ustanovil poleg škofijskega sedeža, samostan sè slovečo šolo, da se je med raznimi predmeti podučevalo tudi v petji, in od ondot so se razpošiljali učitelji petja, kamorkoli se je širila sv. vera. Cesar Karol Veliki poklical je, da bi se petje po

njegovem kraljestvu vredno in v edinosti z Rimom veršilo, pevce iz Rima, kateri so potem pri imenitnejših cerkvah ustanovili pevske šole.

Iz tega je dovolj razvidno, da so imeli v istem času boljše pojme o cerkvenem petju, ali vsaj to je razvidno, da sta si petje in liturgija brat pa sestra. Oba sta se takrat lepo razcvitala; vestno se je izpolnjevala liturgija, in njej je stalo vredno na strani cerkveno petje. To je bilo zlasti v škofijskih cerkvah, in v samostanih, ki so veliko veliko žertvovali za cerkveno petje. A dandanes, kako se jima godí? O liturgiji sicer ne smem reči, da je propala; a ne verši se več z isto preciznostjo in skerbjo, kakor nekđaj. Druga je s cerkveno glasbo. Propadla je po deželi in v mestih, ker še v škofijskih cerkvah dostikrat ni bilo najti vzora ali zercala, po katerim bi se ravnalo. V mestih je propadla, ker je moderni duh vrinil se v cerkev; po deželi je propadla, ker so slabi pevovodje došli tjekaj; ker za cerkveni kor ni bilo denarnih pripomočkov; ker so glasbo večkrat eksekutirali godci, ki so zjutraj igrali na koro, a popoldne ravno to na plesišu; ker so za njo slabo skerbili duhovni, ki sami niso znali več koralnega petja za altar. Gospoda moja! Resnica je, ako je človek dalje časa sam sebi prepuščen, ako nima nikogar, nad katerim bi se zgledoval, ako se vdá napačnemu okusu, kmalu tudi on postane suženj svojih razvad. Kakor v verskem življenju, tako je tudi v liturgično-glasbenem. Vedno potrebujemo izgledov in spodbuje. Zato se zbiramo v cecilijanske shode, da se zgledujemo in k novemu delovanju spodbujamo.

In da pridem enkrat do svojega predmeta, kak razložek je med svetno in cerkveno glasbo? Pojdimo v kako cerkev, kjer se moderno poje in gode, kaj čujemo? Šumeče orgljanje brez zisteme, nič tematičnih stavkov, nič gladkega, ampak polno disharmoničnih akordov in vse igranje brez takta. In to je še najboljše na koro. Mašna kompozicija ni nikakor primerna tekstu; skladatelj je delal po opernem slogu. Kor menjava sè solo, z dueti, terceti; a največ ropota je prihranjenega za finale. Jaz sem že mnogokrat čul tako „elegantno“ mašo, a nikdar me ni ganila, še manj vstrajen vtis v meni pustila. Najboljša sodba o njej pa je obnašanje ljudstva. To pride, posluša en čas in gré, ne zmené se za altar. Gospoda! Prepričan sem se sam: največ ljudi je v cerkvi pri ofertoriji, kajti takrat se pričakuje pikanten solo kake priljubljene pevke. Tudi Credo z Et incarnatus se rad posluša. Kak vtis pa naredi taka glasba na poslušalce? Poslušajmo, kaj pravijo iz cerkve gredé: A to je izverstna pevka, ta ima glas! Da bi bil pa kdo vero obudil, ali mislil na skrivnost, katero tekst obdeluje, in je že po prazniku znana, o tem ni govora. — Zdaj pa pojdimo v manjšo cerkev, ker se — če tudi ne s tako slovesnostjo — obhaja daritev sv. maše. Iz kora ne verši „elegantna“ godba, pač pa nam milo doní na uho spodobno petje malega kora. Orglje ne prebučé petja, vsaka beseda se razume. Vzemimo, da se poje le koral, se vé da umetno, vprašal bi: Kaj nas bolj gane, kaj je v naši duši zapustilo pobožen in melanholičen vtis? Ktera glasba nas je opominjala k molitvi, prva ali druga? Jaz sem prepričan, da druga. Od nepodučene strani se nam očita, da je cecilijanska glasba, da je koral žalosten, otožen. Zdaj ste jo zadeli, zdaj ste pokazali vašo globokočutnost. Pravo cerkveno petje je ravno tisto, ki veje duhá spokornosti. Moderna glasba raduje le čute, pravo-cerkveno pa sega v našo dušo in nas po-

polnem prevzame. Ne čudimo se pa, da to petje marsikomu ne dopade in celo nekterim duhovnikom ni všeč. Saj je vse naše mišljenje posvetno postalo, tudi pojenjuje resnoba v verskih rečeh, in mlačno je hrepenenje in ljubezen do mi-lega nam Odrešenika; posveten človek pa ne umé, kar je duhá; zatoraj moramo pripraviti naše notranje, in gledé pevcev kakor poslušalcev smelo bi se reči: „fili mi, ante cantum praepara cor tuum“. (Sin moj, pred petjem pripravi svoje serce.)

Gospoda moja! Katoliška glasba je liturgična glasba; ona je bistveni del slovesne službe božje. Mogoča je božja služba brez petja, a slovesne službe božje ni brez petja. Glasba se ima podvreči vsim pravilom, ki so dane za božjo službo sploh. Cerkvena glasba ni koncert, kjer bi se ravnalo po osobnem okusu, le da je tekst pobožnega zaderžaja. Kakor se hiša božja razlikuje od drugih hiš in stanovanj, enako se mora ločiti cerkvena glasba od posvetne. Glasba, ki cerkvenim zahtevam ne vstreza, ne sme se šopiriti na sv. mestu; taka glasba le moti in kalí božjo službo.

Določila sv. Cerkve so pa tako natančne, da si vsakojake dvome lahko razsodimo. Ne morem in ne smem zahtevati tolike poterpežljivosti od strani preč. gospodov, da bi jim naštel vsaj po verhu imenitnejši dekreta, ampak navedem le splošno zapoved, dano od Tridentinskega zbora v 22. seji, ki se glasi: „Ab ecclesiis vero musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, — — — arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur, ac dici possit“. (Iz cerkve naj se odpravi tista glasba, ki ima v orgljah ali v petji kaj polzkega ali nespodobnega, da se bo hiša božja v resnici imenovala hiša molitve.) Zdaj je vprašanje, kdo bo sodil, kaj je lascivum aut impurum? Ljudstvo, kateremu se je dozdej prodajala le slaba hrana? Organist, ki je izrasel in živi po starem kopitu? Duhovnik, ki ni prejel nikake glasbene izobraženosti? — Ali bodo pa sodili možje, ki so od mladih nog vživali zdravo hrano, ki so se seznanili z duhom prave cerkvene glasbe in poznajo cerkvene zahteve? Ali ne bode sodilo društvo, ki si je naložilo dolžnost, skerbeti za vresničenje in spolnovanje cerkvenih določil? Kdo bo dvomil o avktoriteti Witt-a, Könen-a, Haberl-a itd., katerih delovanje je od rimskega prestola vseskozi pripoznano, katerih program smo mi popolnem podpisali? Ti ravno so nam povedali, da je bila naša dosedanja glasba le muziciranje; in čem bolj so oni svoje delovanje razvili, tembolj smo se prepričali, da stoje na cerkveni podlagi. To nam kažejo tudi brezštevilne pripoznanja avstrijskih in nemških škofov, ki cecilijansko družbo enoglasno in živo priporočajo duhovnikom in pevovodjem. Nas loči od one družbe le opravični jezik, kajti cecilijanstvo je iz katoličanstva izšlo; katolišk je njegov predmet in namen in katoliški so njega razširjalci. Ali vendar še naše društvo nima istega zupanja v škofiji, kakor ga zasluži tako eminentno katoliška stvar. Gospoda! Kaj bi se bal resnico povedati: Celó med višjimi duhovniki so nekteri, ki orožje zoper mlado društvo obračajo, ki bi radi nekako reakcionirali in menda najraje pri starem muziciranju ostali. So po deželi gospodje, ki terdijo, da tamkej ni tal za cecilijanizem. To terditev podre marsikaki kor na Kranjskem, še bolj pa po Tirolskem, kjer imajo majhne fare izverstne pevske zборе. Kakor je nek sv. mož djal: Dajte mi dobrih duhovnov in cel svet bodem spre-

obernal, tako rečem jaz danes: Dajte mi dobrih pevovodjev, in celo Kranjsko bodem poceciljanil! Kdo nam pa priredi zmožne pevovodje? Morebiti učiteljska pripravnica? Lahko, ko bi hotela. A dobro imamo še v mislih, da se je marsikateremu učitelju sramotna zdela služba organista. Zdaj je slavno ministerstvo tej službi izbrisalo znak sramote, in zaukazalo zopet podučevanje v orgljanji. Hočemo počakati kakšen bode vspeh. — Naša orgljarska šola ima tedaj prirediti zmožne organiste, kar je tudi vestno pričela. Šola pak je dete našega društva, čemu toraj njemu toliko nasprotnikov?

Vendar ne bom dalje apologije delal? Dobrotljivi Bog bode društvo ohranil in blagoslovil, saj je konečni namen društva čast in povečanje božje. Pod slavnim pokroviteljstvom milostnega g. kneza in škofa bode društvo se vterdilo in cvelo. Blagoslov božji pak, katerega so milostni gospod prošt pri sv. maši prosili, naj se obilno razlije nad društvo; naj bi Gospod Bog vsem borilcem cecilijanske ideje — duhovnim in svetnim — podelil vstrajnost in prepričevalno moč, ter jim v plačilo podaril tisto harmonijo duše, tisti mir, katerega je sv. Avguštin toliko časa iskal in slednjič tudi najdel v Bogu, h kateremu je klical: „Inquietum est cor nostrum, Domine, donec requiescat in Te!“ (Nemirno nam je serce, o Gospod, dokler ne miruje v Tebi!)

D o p i s i.

— **Od Kerškega obrežja.** Č. gosp. urednik! Dovolite mi, da se zopet enkrat oglasim v cenjenem „Glasbeniku“ po dolgem prestanku. Sedaj teče že četrto leto, odkar je cecilijansko prizadevanje na Kranjskem javno podobo nase vzelo. Društvo deluje že četrto leto, a „Glasbenik“ je stopil v 3. tečaj. Mnogo se je v tem času storilo od strani društva in tudi „Glasb.“ je pošteno izpeljal svojo nalogo, kar se bo gotovo pozneje raje priznalo nego danes, ko so cerkveno-glasbene razmere še precej zmedene. Tudi sad je rodilo vestno prizadevanje društva, kar pričajo dopisi „Glasbenika“. Gotovo se je tudi več storilo, kakor je tam zabilježeno, a poročil manjka. Ker še dandanes velja pregovor: Verba movent, exempla trahunt (besede ginejo, zgledi vlečejo), svetoval bi jaz tovarišem, naj poročajo vsak nov korak, ki so ga storili v zboljšanje cerkvene glasbe. Witt sam pravi, da so poročila v njegovih listih več izdala, nego vse razprave in znanstveni spisi. Se vé, da teh tudi list ne bo opustil. In če se drugzega ni storilo, odpravili so se največji pregreški zoper svetost kraja, kjer se najsvetejša daritev opravlja, in to je tudi nekaj. Pri vsem tem je pa še obilo cerkvá, kjer se še ni nič spremenilo, obilo je še organistov, ki se odmikajo reformi cerkvene glasbe, ker se bojé dela in požertvovalnosti, katero ta reč zahteva. Se vé, plače niso Bog vedi si kaj, a prav veliko je orgljarskih služeb po 100, 150, 200 gl., semtertje še več; le malo jih je pod 100 gl. In ako organist nič drugzega ne stori, kakor v nedeljo malo poorglja, pevk pa nikdar nič ne uči, potem še teh ne zasluži. Gotovo se bo dalo pozneje kaj storiti za zboljšanje plače orgljarskih služeb. Večja nadloga je, da se pevci in pevke skoro nič ne remunerirajo. Na mnogih krajih tega res ni treba, a semtertje, zlasti v tergh in malih mestih, kjer se za božji „lon“ manj prizadevajo, trebalo bi pevstvu podpore. Ako vsak zakristijski deček prejme kaj plače za ministriranje, zvonjenje itd., naj bi se pač od pevcev in pevk ne tirjalo preveč idealizma. Je sicer namen cecilijanskih društev, razširjati ideal: „Pevati v božjo čast“; a pevci in pevke mnogokrat zamudé s skušnjami svoj posel, in zarad tega bi morali biti odškodovani tam, kjer to zahtevajo ali vsaj želé. Kolikokrat sem čul iz ust tega ali onega organista: Ko bi bili moji pevci vsaj nekoliko remunerirani, o koliko bi se dalo storiti! Tako pak jih nimam pri skušnjah in v cerkvi je, da le je. „Gospodje pri altari itak niso preobčutni“. Res, da so duhovniki v tej zadevi bolj občutni, kmalo bi našli sredstev, tem nezgodam priti v okom. Ko bi

enkrat proderlo spoznanje, da je petje in orgljanje ne le za to, da pavze pri altarji dopolni, ampak da je zlasti petje imeniten, gledé slovesne svete maše celo bistveni del službe božje, potem sem prepričan, da bode duhovnik in ljudstvo, katero kljub vsemu pomanjkanju še zmirom rado daruje za cerkvene potrebe, vse storilo, da bo pevski zbor zamogel vspešno razvijati svoje delovanje po pravilih sv. Cerkve. Zatoraj preč. gg. župniki! Ako ima vaš organist voljo preustrojiti ali zboljšati cerkveno petje, sezite mu pod ramo, pomagajte mu z besedo in djanjem; potem pa imate tudi pravico od njega zahtevati, da se ravná po cerkvenih in umetniških pravilih.

Ako Vam drago, č. g. urednik, bodem prihodnjič neko drugo pomanjkljivost obravnaval, katera zboljšanje cerkvene glasbe še bolj zadržuje. *) Za danes z Bogom!

— **Iz Žaltne.** (*Nasvet.*) Za hitreje in vspešniše razširjevanje in vdomačenje ceciljanskega petja bi po mojih mislih veliko pripomogle dekanjske cecil. družbe, kakor imajo na Nemškem (in tudi v sekovski škofiji) svoje „Bezirksvereine“. Muzikalni duhovni, učitelji, organisti, uradniki, učiteljice, spretni pevke itd., naj bi se združili ter imeli o posebnih časih pevske produkcije. Za kraj, čas in predmet produkcije bi se zedinili; v vsakem kraju naj bi se pevci in pevke zadevnih pieč doma naučili in pred očitno produkcijo naj bi bila splošna poskušnja pod naj spretnišim dirigentom. Tako n. pr. naj bi se osnovala pevske slovesnosti ob godovanji zadevnega g. župnika, ko pridejo že tako bližnji duhovni vkup, lahko bi bila bolj kasno, n. pr. ob 11., slovesna peta maša, če drago tudi z asistenco in če je veliko ljudi, tudi s kakim ogovorom zastran petja. Ljudje bi imeli večkrat priliko lepo cerkveno petje slišati, bi bili tudi o tem bolj podučeni in pravo cerkveno petje bi se kmalu udomačilo. Enaka prilika bi bila o smerti kakega duhovna, o birmi, o šolski preskušnji itd. S tem bi se tudi očitno pokazala ljubezen in spoštovanje duhovnih sobratov do domačega duhovnika v dokaz, da imajo še druge boljše namene, kakor le jest in pit priti; pokazala bi se tudi edinost med učiteljskim in duhovskim stanom, pokazala bi se sploh cerkvena edinost v obredih in v petji, ker bi se povsodi enake slovesnosti veršile. Prav potrebno bi bilo to tudi zato, da bi se duhovni praktično vadili in naučili liturgične speve prav peti, kakor tudi psalme v različnih tonih in variacijah, kakor jih zahtevajo antifone, ne pa vse le po poljubnosti in pokvarjeno, ali vsak po svojem, kakor se n. pr. „libera“ pri kakem pogrebu duhovnega sliši napačno peti, ali n. pr. Requiescant in pace itd. — Kjer je zmožen organist in kjer imajo otroci posluš, naj bi se tudi ti na note učili in sčasoma produkcij vdeležili. Jaz n. pr. sem začel v ponavljavni šoli letos otroke na note podučevati in upam, da ne bo brez vspeha. — Tak predlog, da bi se dekanjsko pevsko društvo ustanovilo, sem mislil letos o nekem shodu duhovnikov staviti, pa slabo vreme jih je veliko zadrževalo, da niso bili pričujoči, toraj sem za zdaj opustil, pa si ga prihranim za drugi primerniši čas. Morda bi bilo dobro, da to reč sprožite in morda se potem na več krajih taki predlogi stavijo in društva vstanové. Saj imajo Nemci že polno tacih društev.

Naše priloge.

Štev. 1. tega leta prinaša lahko harmonizovani „Credo“ za 4 glase ali za 1 glas z orgljami. Zmiraj se toži čez dolgost „Creda“ — tukaj imate najkrajši; v 4 minutah se lahko izpelje. (V stolnici se je „Credo“ celo figuralnih maš pri zornicah izpeljal v 4 ali 5 minutah. — Gledé na vse druge obrede pri sveti maši vprašamo, kaj da bi se smelo izpustiti iz „Creda“, če se drugo vse natanko po predpisu izpeljuje?)

Razne reči.

— Pregovor pravi, da vsi ljudje vse vedó; mislimo da ne sklepamo napak, ako rečemo, da več listov več prinaša nego en sam. Zato nasvetujemo p. n. gospodom svojim naročnikom, kateri bi v cerkveno-glasbenih zadevah radi kaj več izvedeli, naslednje cerkv. glasbenike, da se na nega ali družega ali na vse naročé:

*) Lepo prosimo; prav dobro boste ustregli. *Vredn.*

1) Flieg. Blätter für kath. Kirchenmusik v. Dr. Fr. Witt (15. letnik). Izhajajo 15. dan vsacega meseca z muzikalno prilogo in veljajo za celo leto le 2 marki. Naroči se na pošti ali pa pri Fr. Pustetu v Regensburg-u.

2) Musica sacra, Zeitschrift für Reform und Förderung der kath. Kirchenmusik v. Dr. Fr. Witt. Cena za celi letnik (12 listov in 12 prilog) 2 marki. — Naroči se na pošti ali pri Fr. Pustetu v Regensburg-u.

3) Wiener Blätter für kath. Kirchenmusik v. Jos. Böhm. Izhajajo po enkrat na mesec brez muzikalnih prilog ter veljajo za celo leto po pošti 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošlje opravištvu na Dunaj, I. Tiefer Graben 36.

4) Cyrill, časopis pro katolickov hudbu posvátnov; redaktor F. J. Lehner. Izhaja po enkrat na mesec z muzikalno prilogo, ter velja za celo leto 2 gld. — Naročnino prejema opravištvu v Karlině (Prag), číslo 234.

5. Der Kirchenchor. Eine gemeinverständliche Zeitschrift für Kirchenmusik. Izhaja po enkrat na mesec brez muzikalne priloge in velja po pošti 80 kr. — Naročnina se pošilja vredništvu v Gaschnurn (Vorarlberg).

— Dunaj slovi kot „musikopolis“, ker ima izverstnih glasbenih zavodov in pevskih moči toliko, kolikor nobeno drugo mesto ne. In vendar se cerkveni glasbi tam slabo godi, ker se ne dela razloček med glediščem in hišo božjo. Marsikaj povedó o tej malomarnosti „Wiener Bl. f. kath. Kirchenm.“, med drugim tudi to, da je 15. nov. pri slovesni sv. maši v novi votivni cerkvi neka sloveča pevkinja za ofertorij pela laško arijo „Lascia ch'io piango“ iz Hændel-ove opere (!) „Rinaldo“. Pojasnila k temu ni treba. — Da, celo šaljivi list „Kikeriki“, se norčuje iz cerkv. glasbe na Dunaji; tako n. pr. piše v št. 86 od 26. oktobra 1879: Kar se tiče cerkveno-glasbenih vlog, tudi zmiraj bolje napredujemo. Tako n. pr. je pretečeno nedeljo v votivni cerkvi, kjer se je pervikrat opravljala slovesna maša, možki pevski zbor za vlogo pel „znano neapolitansko barkarolo“. S časom utegne tudi naša domača pobožna barkarola: „In Weidlingau“, ali duba povzdigajoča: „Eins, zwei, drei, an der Bank vorbei“, ali kaka „priserčna“ Strauss-ova „Schnellpolka“ služiti za cerkveno-glasbeno vlogo? — Tako „Kikeriki“. —

— Zanimiv rokopis se je našel v knjigarni ljubljanskega semenišča: Missa da capella dell' Antonio Caldara, vic. maestro della Capella Ces. Knjiga, imperialfolio, obsega na 78 straneh popolno latinsko mašo (ordinarium) za sopran, alt, tenor in bas. Glasovi so tako spisani, da sta sopran in tenor na eni, alt in bas na drugi strani. Note so velike, tako da pevci ne potrebujejo prepisov, ampak vsi lahko od daleč iz knjige pojó. O notranji snovi maše ne moremo še danes poročati; le toliko smemo reči, da je dobra. Skladatelj A. Caldara, roj. v Benetkah l. 1678. je bil učenec svojega rojaka Legrenzi-ja. Ko je bil 19 let star, predstavljala se je že njegova prva opera. L. 1714 je postal kapelnik v Matovi; l. 1718 je šel na Dunaj, tam dobil naslov dvornega podkapelnika, ter podučeval cesarja Karola VI. skladati. Od l. 1736. je pisal le za cerkev; l. 1738 se je vrnil v Benetke in tam l. 1763 umrl. Caldara je bil rodoviten skladatelj; temu je priča čez 50 oper, mnogo oratorijev; maš, psalmov in drugih cerkvenih skladb pa brez števila.

Oglasnik.

Ant. Foerster: Nova „teoretično-praktična pevska šola“, drugi pomnoženi natis z velikimi tipami Milic-eve tiskarne v jako lepi obliki. Obsega 110 melodičnih vaj in pesmi 1-, 2-, 3- in 4-glasnih, ozira se na samospev in zborovo petje v vsih tonih „dur“ in „moll“ (besede so slovenske in nemške), prinaša vse umetne izraze prestavljene, je sploh po večletni izkušnji tako praktično sestavljena, da se more vsak glas po nji popolnoma in temeljito izuriti. Cena knjigi obsegajoči 88 strani je z ozirom na prelepo obliko jako nizka, namreč 75 kr. (pod zavitkom po pošti 5 kr. več); zato se nadajamo, da bodo vsi, katerim je mar za dober poduk v petji, radi segli po tej novi šoli.

Op. 20. **Requiem** za 4 glase ali pa za 1 glas z orgljami. („Cerkv. gl. 1879 št. 10., 11. in 12.) Partitura in 4 glasovi skupaj veljajo 1 gold.; 4 glasovi posebej 40 kr. (16 strani); prvi glas sam (celi zbor pevski lahko poje tudi enoglasno) velja 10 kr.

NB. Današnje številko „Cerkv. gl.“ pošljemo vsim oč. bralcem, katerim smo ga pošiljali lansko leto; ako bi ga kdo ne hotel letos prejemati, prosimo, naj si prihrani naslov in kazalo lanskega letnika, ta list pa s prilogo naj pošlje nazaj. Kdor obderži 1 štev., tega zapišemo med naročnike. Opravištvu.

Pridana je listu 1. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnježda. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.